

OKUL ÇAĞI ÇOCUĞUNUN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

6 YAŞ ÇOCUĞUNUN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

BEDENSEL GELİŞİM:

- Son çocukluk dönemine giren çocuk, motor ve dil gelişimi açısından büyük aşamalar kaydetmiş ve dengenin gelişmesi sonucu hızlı yürüyebilen, futbol oynayabilen, ok atabilen, göz-el koordinasyonunun gelişmesi sonucu da, iki elini bağımsız olarak kullanabilen bir birey haline gelmiştir.
- Çocuğun küçük kasları oldukça gelişmiş olduğundan, diğer yaşlara oranla el işlerinde daha beceriklidir. Kesip yapıştırır, boya yapar, resim yapar, tüm araç ve gereçleri iyi kullanır.
- Son derece aktiftirler. Etkinlik eğilimlerinden dolayı ,sık sık ara vermeye ihtiyaç duyarlar. Çoğunlukla yavaşlama ihtiyacını (niye yavaşlamaları gerektiğini) anlamazlar. Çocukların bedenleri esnek ise de, beyni koruyan kemikler hala yumuşaktır. Bu konu hakkında önlem alınmalı, çocuklara bilgi verilmelidir.
- Erkekler daha büyük ise de, kızlar gelişimin diğer pratik alanlarında(özellikle motor becerilerde) öndedirler. Bu yüzden çocuklar birbirleriyle karşılaştırılmamalı ve yarıştırmamalıdır.

SOSYAL GELİŞİM:

- Çoğu çocuğun bir veya iki arkadaşı vardır, ama bu arkadaşlıklar hızla değişebilir. Sınıftaki diğer çocuklarla oynamaya daha çok isteklidirler.
- Sosyal ilişkilerinde daha esnektirler.En sevilen arkadaşlar aynı cinsten olma eğilimindedir, ama erkeklerle kızlar arasında da arkadaşlıklar gelişebilir.
- Oyun grupları küçüktür ve çok örgütlenmiş değildir. Bu yüzden sık sık değişir. Çok sık kavga çıkabilir, ama bunlar kısa süreli ve kolay unutulmuş kavgalardır.
- Daha çok dramatik oyundan hoşlanırlar; çoğu oyunlarını kendi yaşantılarından veya tv dizilerinden türetirler. Oyunlarda ve ilgi alanlarında kız ve erkek çocukları arasında, farklılık izlenir. Her ikisi de,sürekli yeni şeyler denemek ister, yeni oyunlar bulur ve uygular, birçok hayali rollere girer.
- Grup oyunlarından çok hoşlanır. Bazı sorumluluklar yüklenir, söylenenleri dikkatle dinler, dikkat süresi uzar.

CİNSEL GELİŞİM:

- Cinsiyet rolü farkındalığı başlar. Bedensel farklılıklarla ilgili, bebeklerin nereden geldikleri ile ilgili sorular sorabilir. Soru kadar cevap verilmelidir.

DUYGUSAL GELİŞİM:

- Duygularını açıkça ve özgürce ifade etme eğilimindedirler.
- Öfke patlamaları sık olur.Sınıf arkadaşları arasında kıskançlıklar oldukça yaygındır,çünkü bu çocuklar öğretmenlerini çok severler ve ondan aktif bir şekilde onay beklerler.Arkadaşlarıyla bu konuda yarışır.

BİLİŞSEL GELİŞİM:

- Dil konusunda oldukça beceriklidirler. Çoğu konuşmayı , özellikle bir grup önünde konuşmayı sever.
- Dil kullanımında kendi kurallarına bağlı kalabilirler(Kurallara aşırı bağlılıktan ileri gelen yanlışlıklar yapabilirler.)
- Bu yaş çocuğu eylemlerinde,düşüncelerinde,bakış açılarında ben merkezidir. Kendini olayların merkezinde görür .
- Nesnelerin görüntüsünün etkisi altındadır. Henüz sayının,ağırlığın,miktarın,biçim değiştirmelerine rağmen aynı kalacağını kavrayamaz.

7 YAŞ GELİŞİM BOYUTLARI VE ÖZELLİKLERİ

BEDENSEL GELİŞİM

- Bedensel büyümenin hızı azalmaya, fakat kasların yapabilme gücü artmaya başlar.
- Erkekler daha iddialı, zorlamalı ve hareketli bir fiziksel aktivite içindedirler.
- Yaralanma ve kazalara rastlanır. Ayrıca bulaşıcı hastalıklara yakalanma sıklığı da hayli yüksektir. İlk yardım bilgi ve becerisini kazanmasının kazaları önleme etkisi olabilir.
- Bedenini kendine özgü nitelikleri ile ve diğerlerinden ayrılan özellikleri ile kabul eder.(ör. saçının kıvrıkcılığı.)
- Yakalama ,atma , vurma becerisi gelişmeye başlar. Düğüm yapabilir, el – göz becerisi gelişmeye başlar.
- Yemeklerini kendisi yer , kendisi giyinebilir, ayakkabılarını bağlayabilir.
- Tuvalet eğitimi kazanmıştır.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- Başlangıçta mantıklı bir düşünce sisteminden yoksundur. Sezgisel düşünce egemendir. Algılama bütündür. Ayrıntıları, parçaları fark edemez. Olayın sadece bir yönünü ele alma yeteneğine sahiptir . Eşyaları en göze batıcı yönüyle ve tek boyut üzerinden düşünerek algılar
- Hayal ve gerçek ayırımını yapabilir. Daha gerçekçi yaklaşır. Ama hayali şeyleri dinlemekten ve izlemekten hala hoşlanır.
- Sayı kavramı gelişirken somut düşünce basamağına geçer.
- Geniş zaman dilimini, yılı günü anlar. Fakat 5 dakikanın ne kadar bir süre olduğunu tahmin edemez.
- Dikkat süresi kısadır , çabuk dağılılabılır. Ancak ilgi duyduğu konularda yoğunlaşma vardır.
- Okuma – yazma dil gelişimine önemli bir boyut kazandıracaktır.
- Yeni sözcükleri kullanmak ister. Karmaşık cümleler kurar ve anlar. Eş anlamlı sözcükler onu şaşırtır.(ör. Kes , bölmek) Sözcük dağarcığı 20 bin civarındadır.

SOSYAL GELİŞİM

- Oyunların da ikili ve üçlü gruplar vardır .Çok kalabalık gruplar halinde düzenlenen oyunlara henüz ilgi duymazlar. Oyunları çizgi, ip, tahtaravallı v.b. gibidir
- Arkadaş değiştirirler. Çünkü kısa ömürlü arkadaşlıklar yaşarlar.
- Gelişmekte olan bir sosyal boyut vardır. Başkalarına karşı daha anlayışlı davranma , grup yaşamında bazı kuralların olduğunu anlama, bu çerçevede bazı ilkeleri fark edebilir.
- Eğitimciler, ebeveynler davranışlar oturuncaya kadar kararlı olmalıdırlar.
- Başarılı olmama kaygısı yoktur.Kendisini arkadaşları ile kıyaslayamaz.
- Sorumluluk bilincini kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır (öğrencilik alanı ve özbakım vb.)Bu aynı zamanda bağımsızlığını destekleyecektir.

DUYGUSAL GELİŞİM

- Duygularının kabul edildiğini görmeleri önemlidir, duygu kabulü bireyin kabulü demektir.
- Kendisi ile ilgili olumlu duyguya sahip olurken başkalarının farklı duygularını da anlamaya başlayabilir. Duygu iletişimde yetişkinler model olmalıdır.

CİNSEL GELİŞİM

- Bu alanla ilgili sorular geldiğinde, ertelenmeden, abartmadan yaşının düzeyinde bilgi verilmelidir (örneğin, bebek nasıl olur?) Ek uyaranlar alırsa, yaşının üstünde ilgi geliştirebilir. Bu cinsel güdülerini arttırır ve istenen bir olay değildir.
- ‘Seviyor’ sözcüğünü çok kullanırlar.
- Kısacası 7 yaş bir geçiş dönemidir . Çocuk için gelişim boyutlarının çoğunda dönüm noktası yaşayabilir.

8 YAŞ GELİŞİM BOYUTLARI VE ÖZELLİKLERİ

BEDENSEL GELİŞİM

- El yazısına geçebilir. Büyük kaslarda da gelişme olmuştur (tırmanabilir, topu hedefe atabilir, alet kullanabilir vb.)
- Ayrıntıları, kuralları fazla olmayan grup oyunlarından hoşlanmaya başlar.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- Yarım, çeyrek, üçte bir, toplama, çıkarma, kavramları gelişmeye başlar.
- Zaman kavramı gelişmeye başlar.
- Paranın değerini anlamada ilerleme kaydetmiştir. Para kazanma konusunda küçük girişimlerde bulunabilir.
- Mizah duygusu gelişmeye başlar.
- Hızlı ve anlamlı okuyabilir, yazılı anlatım yapabilir.

SOSYAL GELİŞİM

- Arkadaşlar arasında, duygusal iniş çıkışlar hızlı yaşanmaya başlar (küsmek , tartışmak gibi.)
- Kız erkek grupları oluşmaya başlar. Erkekler kızları mızımız , kızlar ise oğlanları kaba ve kavgacı bulurlar. Kız erkek oyunları daha netleşmeye başlar
- Utanma duygusunu anlarlar ve bu duygu güçlenmeye başlar.
- Bu yaştaki çocuklar , sınırlarını kesin çizgilerle belirten yetişkinlerin yanında rahat ederler. Yetişkin rolleri ile ilgili beklentilerinde büyüklerin açık, net ve kararlı olmaları gerekir. (Ör.Ödev ,harçlık, yemek v.b.)
- Aile yaşamına katkı sağlayarak sorumluluk almalıdır(bir ev işi yapmak, örneğin masayı hazırlamak). Ayrıca kişisel sorumluluk alanlarında da kararlı tutum istenmelidir.

DUYGUSAL GELİŞİM

- Beğenilme, başarılı olma istekleri vardır.
- Yanılmış olmaktan ve kusurlu görülmekten hoşlanmazlar.

CİNSEL GELİŞİM

- Fiziksel boyutta bir gelişme gözlenmez.
- Bebeğin nasıl olduğu bu yaşta da merak edilir ve konuşulur.
- Sevmek, seviyor, aşk sözcüklerini çok kullanırlar.
- Gelişim seviyesinin dışında alınan bilgi (ör. Basın ,yayın , t.v.) uyarılar ; merak konularını değiştirebilir. Bu cinsel güdülerini artırabilir. Gelişim açısından istenen bir olay değil.

9 YAŞ GELİŞİM BOYUTLARI VE ÖZELLİKLERİ

BEDENSEL GELİŞİM

- Bedensel gelişim 8 yaşın devamıdır. Boyuna büyüme yavaş enine büyüme hızlıdır.
- Erkekler kızlara göre daha dayanıklıdır.Erkek çocuklar, kuvvet ve cesaret isteyen yarışmalı etkinliklerden hoşlanır. Kız çocuklarda eğlenceli takım oyunlarına ilgi fazladır.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- Gerçek ve hayal ayrımını yapabilir. Hayal gücünü yaratıcılığını geliştirmenin bir aracı olarak kullanabilir.
- Somut eşyalar üzerinden yapılan işlemler onun bilişsel gelişimini hızlandırır , böylece somut düşünce basamağına geçişi kolaylaşır. (Somut düşünme, çocuğun gözüyle görebildiği ve duyu organları ile bilgi edinebildiği eşyalar ve olaylar üzerinde çok boyutlu ve mantıklı düşünebilme biçimidir.)

- Sayı kavramının gelişmesi, zaman kavramının yerleşmesi, karşılaştırma yeteneğinin ve kavram bilgisinin artması bu yaşın bilişsel boyutunun önemli özelliğidir.
- Okuma hızı gelişmiştir. Okuduğunu daha kolay anlamaya başlar bu konu ile ilgili destek çalışması yapılabilir.

SOSYAL GELİŞİM:

- Sosyal gelişim de yaşıt iletişimi, arkadaş ihtiyacı ve bunun ön plana çıkması 9 yaşın en önemli ve ayırıcı özelliğidir . Arkadaşlarının duygu ve düşüncesini fark etmeye başlarlar.
- Çocuklar yaşıt grubu ihtiyacını hissetmeli ve iletişimi sürdürmek için çaba içinde olurken öğrenmelidir.Daha çok arkadaşıyla olmak isteyebilir. Bu onların sosyal kabullerinin dönemecidir.
- Bağımsızlık düşüncesi gelişmeye başlar. Evde tek başına kalmak ister. Evin anahtarını taşımak isterler.

DUYGUSAL GELİŞİM

- Mizah duygusunda gelişmeler olur.
- Yaftalardan , sıfatlamalardan çok çabuk etkilenirler buna rağmen yaşıtlarına karşı kullanabilirler.

CİNSEL GELİŞİM

- Çevrede uyarılar fazla ise, yaşının üstünde bir bilgi alıyorsa, merak konusu değişebilir.
- Cinsel gelişim boyutunda çoğunlukla fiziksel bir gelişme göstermez (çok istisnalı durumların dışında.)
- Eğer çocuk bu yaşa kadar gerekli bilgiyi almamışsa, bu alana ilgi artabilir. İlgisini çeken konu cinsel ilişki olabilir. Bu konular sevgi kavramıyla birlikte anlatılmalıdır. Abartılı ve fazla bir bilgi ilerideki cinsel yaşamını olumsuz etkileyebilir.

10 YAŞ GELİŞİM BOYUTLARI VE ÖZELLİKLERİ

BEDENSEL GELİŞİM

- İlköğretimin üçüncü sınıfından sonra kızlarda ani bir boy artışı görülür. Erkekler daha ufak tefektir . Bu gelişimler ön ergenliğin başlangıcı olabilir.
- Erkek çocuklar güç , kuvvet isteyen takım oyunlarından, kızlar ise ritmik jimnastik,dramatizasyon, bale gibi daha az hareket isteyen oyunları tercih ederler.
- Hastalıklara karşı vücut direnci bu yaş grubunda artmıştır.
- Her iki cinste de eklemeler daha yumuşak olup ağır yük altında kalma, kambur oturma ve düzgün yürüme gibi durumlarda deforme olma eğilimindedirler. Bununla ilgili doğru alışkanlıkları kazandırma çalışmaları önemini korumaktadır.
- Diş gelişimi , süt dişlerinin değişimi sürmektedir. Diş kontrolü ihmal edilmemelidir.Dengeli beslenme ve süt içme alışkanlıkları pekiştirmeli, abur cubur yiyeceklerin zararları anlatılmalıdır. Ör:Hamburgerin ve kolanın vücuda verebileceği zararlar.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- Hala somut işlemler dönemindedir. Bu dönem sınıflama becerilerinin edinildiği dönemdir. Hatta birkaç boyutu dikkate alarak sınıflama yapabilir.
- Bilgiyi sistemli ve mantıklı bir şekilde işleyebilir

DUYGUSAL GELİŞİM

- Duygusal gelişim ile bilişsel gelişim ilintilidir. Özgüvenli hissetmesini sağlar.
- 10 Yaş çocuğunun benlik algısına karşı geliştireceği özsaygı, okul başarısına ve oyun becerisine bağlı hale gelmektedir. Çocuktan yeteneğinin üstünde bir başarı ve sosyal beceri beklemek onun benliğine karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olur.

- Yetişkinler ve özellikle okul ,öğrencinin özsaygı ve özgüven duygularını desteklemek ve geliştirmek için yeteneklerini tanınmasına ve geliştirilmesine önem vermelidir. Çocuğunuzun herhangi bir konuya gösterdiği ilgi önemsenmeli, değerlendirilmeli, bunun gerisinde ilgi ve yeteneğin olup olmadığı kontrol edilmeli. Çünkü bu yaşlar çocuklarda çeşitli özel yeteneklerin ve bunların dışarıya yansıyan yönleri olan devamlı ilgilerin belirdiği ideal yıllardır.

SOSYAL GELİŞİM

- 9-10 Yaşlarından başlayan arkadaş beğenisi güçlü bir ihtiyaca dönüşmektedir. Bu ihtiyaçla gruba ait olma duygusu öne çıkar.
- Bu yaşlarda aynı cinsten arkadaşların önemi daha güçlenmiştir. Karşı cinsten olan akranları ile aralarında bir gerginlik ve rekabet gözlenir. Bu doğal bir süreçtir.
- Ahlaki değerlerin oluşmaya başladığı bir dönemdir. Ana –baba , öğretmen değerlerinin içselleştirilmesi ve çocuğun kendi davranışlarını yönetir hala gelmesi önemli bir aşamadır.
- Çocuğu kendisini iyi hissettiği bir grup içinde görme ihtiyacı vardır. Ona grup için fırsatlar yaratılmalıdır.

CİNSEL GELİŞİM

- Bu dönemde ikinci seks özellikleri belirlemeye başlamıştır. Yani vücut kimyasının değişmesine bağlı olarak , yağlanma, kıllanma gibi değişiklikler görülür. Kızlar bu döneme erkeklerden daha erken girdikleri için yaşıt olan erkeklere göre daha iri ve kadınsı görünürler.

ÇOCUKLARINIZA BUNLARI YAPMAMAYA ÇALIŞIN;

- ☞ Büyüme, gelişme ve davranışları ile ilgili kaygılarınızı ona yükleme yaparak dile getir meyin. Çünkü sizin kaygılarınız ona katlanarak geçer.
- ☞ Başarısız olduğu alanları vurgulamayın.
- ☞ Asla alay etmeyin.
- ☞ Yalnızca onun alanında olan ve kendisinin çözmesi gereken sorunları onun adına çözmeyin
- ☞ Tutarsızlık göstermeyin.
- ☞ Yaşıtları veya diğer çocuklarla kıyaslamayın.

BUNLARI YAPMAYA ÖZEN GÖSTERİN;

- ☞ Onu kabul edin.
- ☞ Ona inanın, güven duyduğunuzu hissettirin.
- ☞ Yaşıtları ile bir arada olma isteklerini olumlu karşılayın.
- ☞ Kararlı tutumlara ihtiyacı vardır. (Özellikle anne- baba rolünüzle ilgili.)
- ☞ Ev yaşamında sorumluluk alması sağlayın.
- ☞ Yaşıtları ile yaşadığı sorunlarda ; eğer konuyu sizinle paylaşmak istemiyorsa bunu anlamalısınız.
- ☞ Paylaşım için daha önce açık bir iletişimin kurulması gerekiyor.
- ☞ Çabasını ve gelişimini onunla paylaşın.

KAYNAKÇA

Cüceloğlu D. (1994) İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi.

Doç. Dr. Bacanlı Hasan (2001) Gelişim ve Öğrenme, Nobel Yayın ve Dağıtım

Prof.Dr. Yavuzer Haluk(2011) Okul Çağı Çocuğu,Remzi Kitapevi.